

Stanovisko č. 10 (2015)

Poradnej rady európskych prokurátorov pri Výbore ministrov Rady Európy

Úloha prokurátorov pri vyšetrowaní trestných činov

I. Úvod

1. Poradná rada európskych prokurátorov (CCPE) bola zriadená Výborom ministrov Rady Európy v roku 2005 s cieľom vydávať stanoviská k otázkam týkajúcim sa vykonávania odporúčania Výboru ministrov Rec(2000)19 členským štátom o úlohe prokuratúry v systéme trestného súdnictva.
2. Výbor ministrov poveril CCPE, aby v roku 2015 pripravila a prijala stanovisko týkajúce sa úlohy prokurátorov vo vyšetrowaní trestných činov. CCPE vypracovala toto stanovisko na základe vyplnených dotazníkov od 29 členských štátov.¹
3. Podľa týchto odpovedí sa zdá, že rôzne aspekty vzťahov medzi prokurátormi a vyšetrowacími orgánmi sú určené ústavou a/alebo vnútroštátnymi zákonmi a vnútornými regulačnými nástrojmi (napr. príkazmi a pokynmi generálneho prokurátora, pravidlami správania, etickými kódexmi atď.).
4. Úloha prokurátorov pri vyšetrowaní trestných činov sa v jednotlivých systémoch líši. V niektorých krajinách môžu prokurátori viesť vyšetrowanie. V iných krajinách môže buď polícia viesť vyšetrowania pod vedením a/alebo dohľadom prokurátorov, alebo polícia alebo iné vyšetrowacie orgány môžu konať nezávisle.
5. Systém trestného stíhania sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť. Môže sa zakladať na zásade povinného trestného stíhania alebo diskrečného trestného stíhania. Okrem toho rôzne systémy trestného stíhania tradične odzrkadľujú buď inkvizičné, alebo kontradiktórne modely.
6. V posledných rokoch došlo v Európe k vývoju, najmä pod vplyvom Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súdny dvor“) pri zblížovaní týchto modelov v snahe zabezpečiť účinné vyšetrowanie a dodržiavanie práv dotknutých osôb, pričom hlavným cieľom je súlad všetkých týchto systémov so spoločnými základnými hodnotami.

A. Referenčné texty

7. CCPE zdôrazňuje význam odkazu na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“), najmä na jeho články 2, 3, 5, 6 a 8 a príslušnú judikatúru Súdného dvora. Poukazuje tiež na význam zistení a odporúčaní Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

---

¹ Poradná rada európskych prokurátorov, stanovisko č. 1(2007) o *spôsoboch zlepšenia medzinárodnej spolupráce v oblasti trestného súdnictva*, 30. novembra 2007, body 38 a 39.

8. CCPE zohľadnila odporúčanie Rec(2000)19, v ktorom sa uvádza, že v niektorých systémoch trestného súdnictva prokurátori vedú vyšetrowanie, riadia ho alebo naň dohliadajú.² CCPE vzala do úvahy aj odporúčanie Výboru ministrov členským štátom Rec(2001)10 o Európskom kódexe policajnej etiky,³ odporúčanie Výboru ministrov členským štátom Rec(2005)10 o „osobitných vyšetrowacích technikách“ v súvislosti so závažnými trestnými činmi vrátane teroristických činov, ako aj závery prijaté 6. konferenciou generálnych prokurátorov Európy 31. mája 2005 v Budapešti v Maďarsku týkajúce sa vzťahu medzi prokurátormi a políciou. CCPE sa opiera o zásady uvedené vo svojom stanovisku č. 9(2014) o európskych normách a zásadách týkajúcich sa prokurátorov – „Rímska charta“ a vo svojich ďalších relevantných stanoviskách, najmä v stanovisku CCPE č. 3(2008) o úlohe prokuratúry mimo oblasti trestného práva a v stanovisku č. 8(2013) o vzťahoch medzi prokurátormi a médiami.
9. CCPE tiež zohľadnila príslušné dokumenty Organizácie Spojených národov, ako je Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966, Kódex správania pre príslušníkov orgánov presadzovania práva prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 17. decembra 1979 (rezolúcia 34/169), Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu z roku 1984, Usmernenia o úlohe prokurátorov z roku 1990 a odporúčania výborov poverených monitorovaním vykonávania príslušných nástrojov Organizácie Spojených národov.⁴
10. CCPE zvažila aj normy profesijnej zodpovednosti a vyhlásenie o základných povinnostiach a právach prokurátorov, ktoré prijala Medzinárodná asociácia prokurátorov (IAP) v roku 1999, ďalšie relevantné dokumenty prijaté IAP, ako aj vyhlásenie generálnych prokurátorov Vyšehradskej skupiny⁵ zo Sopot z 25. mája 2015 týkajúce sa vzťahov medzi prokuratúrou a políciou.

B. Účel a rozsah stanoviska

11. Cieľom tohto stanoviska je zaviesť odporúčania týkajúce sa úlohy prokurátorov pri vyšetrowaní trestných činov, pričom sa zohľadnia práva všetkých strán zapojených do týchto vyšetrowaní (obete, obžalovaní, obhajcovia, svedkovia atď.), a identifikovať a podporovať osvedčené pracovné postupy medzi prokurátormi a vyšetrowateľmi.
12. V odporúčaní Rec(2000)19 sa stručne zdôrazňujú vzťahy medzi prokurátormi a vyšetrowacími orgánmi, pričom sa poukazuje na rozdiely medzi rôznymi existujúcimi systémami v členských štátoch Rady Európy.

---

² V prípade týchto štátov sa v odporúčaní stanovuje, že prokurátori by mali kontrolovať zákonnosť policajných vyšetrowaní, dávať pokyny polícii, monitorovať ich vykonávanie a sankcionovať prípadné porušenia. Od štátov, v ktorých je polícia nezávislá od prokuratúry, sa očakáva, že prijmú všetky opatrenia na zabezpečenie primeranej a funkčnej spolupráce medzi prokuratúrou a políciou

³ Poskytuje usmernenia o zásadách, ktoré sa majú dodržiavať v súvislosti s vyšetrowaním trestných činov políciou, a stanovuje sa v ňom, že dodržiavanie týchto zásad je na prokuratúre alebo vyšetrujúcom sudcovi.

⁴ Výbor pre ľudské práva, Výbor proti mučeniu, Výbor pre práva dieťaťa, Vyšehradská skupina sa skladá z Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska.

⁵ Vyšehradská skupina sa skladá z Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenska.

13. Táto otázka má zásadný význam v súvislosti s riadnym výkonom trestného súdництва. Jednou zo základných zásad právneho štátu je dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd prokurátormi a vyšetrovateľmi vo všetkých fázach vyšetrovania.

14. To znamená, že:

- prokurátori, ak je to v ich právomoci, by mali zabezpečiť, aby sa s osobami dotknutými vyšetrovaním zaobchádzalo humánne a aby mohli uplatňovať svoje legitímne práva;
- prokurátori by mali využiť všetky svoje právomoci, pokiaľ je to možné v rámci ich právomocí a kompetencií, na zabezpečenie toho, aby vyšetrovacie orgány dodržiavali právne predpisy a osobitné normy správania, aby sa zodpovedali pred príslušným orgánom za akékoľvek zneužitie právomoci alebo správania;
- prokurátori by mali zabezpečiť, aby výsledky vyšetrovania predložené sudcovi, ktorý vedie konanie, odrážali realitu zistení s cieľom nezavádzať súd.

15. Toto stanovisko sa obmedzuje na vyšetrovania v trestnej oblasti a v súvislosti s prokuratúrou.

II. Úloha prokurátorov pri vyšetrovaní trestných činov

A. Dohľad prokurátorov nad vyšetrovaniami

16. Vo všeobecnosti by prokurátori mali preskúmať zákonnosť vyšetrovaní najneskôr pri rozhodovaní o tom, by sa malo začať trestné stíhanie pred súdom alebo v ňom pokračovať. V tejto súvislosti by prokurátori mali monitorovať aj to, ako sa vykonávajú vyšetrovania a či sa dodržiavajú ľudské práva.

17. Ak majú na to právomoc, prokurátori môžu vyšetrovacím orgánom podľa potreby vydávať záväzné pokyny, rady, usmernenia, týkajúce sa buď celého priebehu vyšetrovania, alebo konkrétnych vyšetrovacích úkonov, s cieľom zabezpečiť dodržiavanie hmotnoprávných aj procesných pravidiel trestného práva, ako aj práv zaručených EDLP.

18. S cieľom zabezpečiť účinné trestné stíhanie sa tieto pokyny alebo usmernenia môžu okrem iného zaoberať dôkazmi, ktoré sa musia získať, náležitou stratégiou pri rozvoji vyšetrovaní, prostriedkami alebo nástrojmi, ktoré sa majú použiť na zhromažďovanie dôkazov, skutočnosťami, ktoré sa musia objasniť a dokázať, a opatreniami, ktoré sa majú prijať počas vyšetrovania.

19. Ak majú prokurátori dozornú úlohu nad vyšetrovaniami, mali by zabezpečiť, aby vyšetrovacie orgány informovali prokurátorov o pokroku vo vyšetrovaní trestných vecí, o vykonávaní priorit trestnej politiky, ktoré im boli uložené, a o uplatňovaní pokynov prokurátorov.

20. V členských štátoch, v ktorých je to v ich právomoci, by prokurátori mali:

- usilovať sa zabezpečiť, aby jediným cieľom vyšetrovaní bolo zistenie pravdy a objasnenie prípadov, aby sa viedli zákonným spôsobom pri dodržiavaní ľudských práv a základných zásad vyhlásených najmä v článkoch 2, 3, 5, 6 a 8 EDLP a aby sa vykonávali včas a objektívne, nestranné a profesionálne. Ak sú prokurátori zodpovední za riadenie práce vyšetrovateľov, jej kontrolu alebo dohľad nad ňou, mali by v rámci svojich kompetencií a

právomocí zabezpečiť, aby vyšetrovatelia dodržiavali rovnaké zásady, ako aj základné práva;

- usilovať sa zabezpečiť, aby sa počas vyšetrovania dodržiavala prezumpcia nevinny a právo na obhajobu. Vždy, keď je to možné, je počas fázy vyšetrovania potrebné nezverejňovať totožnosť podozrivých osôb a zabezpečiť ich osobnú bezpečnosť a ich právo na dôstojnosť a ochranu ich súkromného života;
  - v priebehu vyšetrovaní sa usilovať o zaručenie dôvernosti informácií, aby sa neohrozil pokrok a účinnosť vyšetrovaní;
  - počas vyšetrovaní, na ktorých sa zúčastňujú, zabezpečiť, aby bola zaručená osobná bezpečnosť a práva strán, svedkov a iných účastníkov prípadu;
  - zabezpečiť, aby obeť, a najmä zraniteľné osoby, boli informované o začatí a výsledku vyšetrovania vhodnými prostriedkami, pričom sa dodržia ich práva;
21. Pri plnení týchto úloh by prokurátori mali vykonávať svoje povinnosti spravodlivo, dôsledne a rýchlo, čím prispievajú k zabezpečeniu riadneho procesu a hladkého fungovania systému trestného súdnictva.
22. Ak je to v ich právomoci, prokurátori by mali zohľadniť aj otázky týkajúce sa účinného riadenia zdrojov vrátane ľudských a finančných zdrojov. Mali by sa tiež vyhnúť neprímeraným výdavkom a zároveň vždy dodržiavať zásady právneho štátu a procesné práva.

B. Situácie, v ktorých prokurátori vedú vyšetrovania

23. V členských štátoch, v ktorých je povolené vyšetrovanie prokurátorom, musia prokurátori viesť vyšetrovania zákonne, profesionálne, spravodlivo, rýchlo, podľa svojich najlepších schopností a bez predsudkov alebo diskriminácie kohokoľvek. Mali by tiež vypracovať línie vyšetrovania, ktoré môžu byť priaznivé pre obhajobu, a zhromažďovať a sprístupňovať dôkazy v tejto súvislosti.
24. Prokurátori by v rámci svojich vyšetrovacích funkcií mali mať prinajmenšom rovnaké práva a povinnosti ako iné vyšetrovacie orgány a mali by mať k dispozícii prostriedky potrebné na plnenie svojich funkcií.

C. Situácie, v ktorých polícia alebo iné vyšetrovacie orgány vedú vyšetrovania pod vedením prokurátorov

25. V členských štátoch, v ktorých polícia podlieha prokuratúre alebo v ktorých sú policajné vyšetrovania pod dohľadom prokuratúry, by sa prokurátorom mali zveriť účinné opatrenia, ktorými sa zaručí, že budú môcť v plnej miere vykonávať svoje úlohy pri vyšetrovaní trestných činov, a to vždy v súlade s vnútroštátnym a medzinárodným právom. Mali by zabezpečiť, aby sa vyšetrovania viedli čo najvhodnejším a najúčinnnejším spôsobom a pri nepretržitom dodržiavaní zásad právneho štátu a procesných práv.
26. Takéto úlohy môžu zahŕňať:
- zabezpečenie účinného vykonávania priorít politiky v oblasti trestného práva;

- vydávanie pokynov polícii o tom, kedy začať a ako vykonávať vyšetrovanie trestných činov;
- pridelenie jednotlivých prípadov príslušnej vyšetrovacej agentúre;
- podpora plodnej a účinnej spolupráce medzi políciou a prokuratúrou a koordinácia vyšetrovania, ak sa týka viacerých orgánov;
- poskytovanie usmernení a inštrukcií v otázkach práva;
- dohľad nad zákonnosťou a kvalitou vyšetrovaní;
- vykonávanie hodnotení a kontroly dodržiavania právnych predpisov, pokiaľ je to potrebné;
- a v prípade potreby a v súlade s vnútroštátnym právom sankcionovať alebo podporovať sankcionovanie porušenia.

27. V členských štátoch, v ktorých prokurátori vykonávajú dohľad nad vyšetrovaniami, by sa im mali udeliť dostatočne široké procesné právomoci, aby sa zabezpečilo, že vyšetrovania trestných činov sa budú vykonávať efektívne a v plnom súlade so zákonom. Najmä v tých členských štátoch, v ktorých majú prokurátori v rámci vnútroštátneho práva právomoc vykonávať dohľad nad vyšetrovaniami:

- prokurátori by mali zabezpečiť, aby vyšetrovatelia dodržiavali právne ustanovenia vrátane tých, ktoré sa týkajú zákonnosti začatia, pozastavenia a ukončenia trestného stíhania, a aby tiež náležite zohľadňovali práva účastníkov trestného konania vrátane obetí a strán obhajoby. Aby tak mohli urobiť, prokurátori by mali byť riadne informovaní o všetkých dôležitých rozhodnutiach týkajúcich sa vyšetrovaní, ktoré sa majú prijať v budúcnosti a ktoré už boli prijaté, najmä ak zahŕňajú možnosť vážneho obmedzenia práv a slobôd účastníkov trestného konania (napríklad o dôsledkoch oznámeného trestného činu a hlavných udalostiach vyšetrovania);
- prokurátori by mali mať právomoc buď schváliť prijatie takýchto dôležitých rozhodnutí vyšetrovateľom, alebo ich zrušiť;
- v záujme riadneho rešpektovania práv a zákonných záujmov účastníkov trestného konania by prokurátori mali v prípade potreby týchto účastníkov informovať aj o ich práve odvolať sa na nadriadeného prokurátora alebo súd;
- prokurátori by mali zachovávať dôvernosť vyšetrovania. Nemali by umožňovať zverejnenie dôverných informácií získaných od vyšetrovateľov alebo tretích strán, pokiaľ zverejnenie takýchto informácií nemusí byť potrebné v záujme spravodlivosti alebo v súlade so zákonom;
- prokurátori by mali mať možnosť kedykoľvek a slobodne získať prístup ku všetkým materiálom týkajúcim sa vyšetrovania trestného činu, ktoré majú vyšetrovatelia k dispozícii, aby sa v prípade potreby umožnil účinný a včasný dohľad nad vyšetrovaním, aby sa zabránilo strate dôležitých dôkazov, aby sa obetiam zaistila bezpečnosť a prístup (ak to umožňuje vnútroštátne právo) k procesnému spisu alebo aby sa zabránilo možnosti uniknúť pred spravodlivosťou tých, ktorí by mali byť stíhaní;
- prokurátori by mali pravidelne vykonávať dohľad nad vyšetrovaniami, najmä s cieľom zabrániť nezákonnému alebo neodôvodnenému zadržaniu alebo uväzneniu osôb;

- prokurátori by sa mali snažiť chrániť v súlade s medzinárodným a vnútroštátnym právom všetky osoby pozbavené osobnej slobody pred nesprávnym zaobchádzaním zo strany úradníkov a iných osôb a mali by starostlivo zvážiť nároky podané v súvislosti s nimi;
- prokurátori by mali mať zákonom stanovené právomoci, ktoré im umožnia nielen posúdiť zákonnosť konania vyšetrovateľov a plnenie ich pokynov, ale aj v čo najväčšej miere zabrániť porušovaniu práva týmito vyšetrovateľmi;
- vždy, keď vyšetrovatelia používajú nezákonné vyšetrovacie metódy, ktoré vedú k závažnému porušovaniu ľudských práv, prokurátori by mali mať právo začať trestné stíhanie proti takýmto vyšetrovateľom alebo požiadať príslušné orgány o začatie trestného stíhania alebo disciplinárneho konania voči týmto vyšetrovateľom.
- prokurátori by mali mať právo slobodne navštíviť podozrivého/obžalovaného vo väzbe.

D. Situácie, v ktorých je polícia nezávislá, pokiaľ ide o vedenie vyšetrovaní

28. V členských štátoch, v ktorých polícia alebo iné vyšetrovacie orgány vyšetrujú nezávisle, by právne systémy mali mať zavedené vhodné postupy dohľadu s cieľom zabezpečiť zákonnosť vyšetrovaní a zaistiť, aby polícia a iné vyšetrovacie orgány konali profesionálne, spravodlivo a rýchlo.
29. Prokurátori by v každom prípade mali mať možnosť prijať účinné opatrenia na podporu vhodnej a funkčnej spolupráce s vyšetrovacími orgánmi.

III. Úloha prokurátorov, pokiaľ ide o dodržiavanie práva na obhajobu počas vyšetrovania a techniky vyšetrovania

A. Dodržiavanie zásady prezumpcie nevinoty a práva na obhajobu

30. Podľa judikatúry Súdneho dvora ⁶ musí mať každé trestné konanie, vrátane procesných aspektov, kontradiktórnu povahu a musí zabezpečovať rovnosť zbraní medzi obžalobou a obhajobou. Ide o základný aspekt práva na spravodlivý proces. Okrem toho článok 6 ods. 1 EDLP vyžaduje, aby orgány činné v trestnom konaní poskytli obhajobe počas súdneho konania všetky relevantné dôkazy, ktoré majú k dispozícii v prospech alebo proti obvinenej osobe. Právo na spravodlivý proces zahŕňa zásadu rovnosti zbraní a predpokladá aj zásadu kontradiktórneho konania. Zahŕňa právo na včasné úplné sprístupnenie všetkých relevantných materiálov, ktoré má prokurátor k dispozícii. To predpokladá dostupnosť všetkých dôkazov a povinnosť prokurátora alebo iného vyšetrovacieho orgánu hľadať dôkazy o vine aj nevine.
31. Prokurátori by bez ohľadu na svoju úlohu vo vyšetrovaní mali zabezpečiť, aby ich konanie bolo v súlade so zákonom, a najmä aby sa dodržiavali tieto zásady:
  - rovnosť pred zákonom;
  - nestrannosť a nezávislosť prokurátorov;
  - právo na prístup k advokátovi;

⁶ Pozri vec Messier/Francúzsko (ESLP, 30. júna 2011).

- právo obhajoby na úplné sprístupnenie všetkých relevantných materiálov;
  - prezumpcia neviný;
  - rovnosť zbraní;
  - nezávislosť súdov;
  - právo obvineného na spravodlivý proces;
32. Dodržiavanie prezumpcie neviný je záväzný nielen pre súdy, ale aj pre všetky ostatné štátne orgány. Prokurátori a vyšetrovacie orgány by sa mali zdržať akýchkoľvek vyhlásení alebo postojov, ktoré by prispeli k porušeniu tejto zásady.
33. Zásada rovnosti zbraní si v rámci spravodlivého trestného konania vyžaduje, aby osoba, voči ktorej sa vedie vyšetrovanie, mala možnosť predložiť svoj prípad súdu bez toho, aby bola podstatne znevýhodnená voči protistrane. Medzi stranami by sa preto mala zachovať spravodlivá rovnováha, ktorá im umožní prediskutovať akýkoľvek prvok vyšetrovania.
34. Dodržiavanie zásady kontradiktórnosti v trestných veciach si vyžaduje rozlišovanie medzi fázou vyšetrovania a fázou súdneho konania. Pokiaľ ide o prvú fázu vyšetrovania, zásada kontradiktórnosti nie je absolútna. Skôr je to jeho očakávanie: pozostáva z vyhľadávania dôkazov s cieľom zistiť, či existujú dostatočné dôvody na podanie obžaloby, a počas tejto fázy môže byť konanie dôverné.⁷
35. Článok 6 ods. 3 písm. a) EDĽP stanovuje právo každého obvineného na bezodkladné a podrobné informácie v jazyku, ktorému rozumie, o povahe a dôvode obvinenia vzneseného proti nemu. Obvinený musí byť presne informovaný o obvinení vznesenom proti nemu, a to aspoň od okamihu jeho zatknutia. Okrem toho, práve od tohto okamihu začína plynúť primeraná lehota v zmysle článku 6 ods. 1. Osoba, ktorá je zatknutá, zadržaná alebo inak pozbavená osobnej slobody, by mala byť bezodkladne písomne informovaná o svojich právach. Takéto oznámenie by malo byť napísané jasne, v jazyku, ktorému daná osoba rozumie. Toto oznámenie by malo okrem iného obsahovať informácie o jeho práve:
- byť plne informovaný o obvinení vznesenom proti nemu;
  - byť plne informovaný o dôvodoch svojho zadržania;
  - mať prístup k advokátovi a účinne sa s ním poradiť;
  - na preklad a/alebo tlmočenie.
36. Povinnosť vyhľadávať a zachovávať dôkazy o vine alebo nevine by sa mala vykladať realisticky na základe skutočností každého prípadu a relevantnosť dôkazov by sa mala hodnotiť.
37. Dôkazy týkajúce sa viny alebo neviný by sa mali, pokiaľ je to potrebné a uskutočniteľné, uchovávať v súlade s vnútroštátnym právom aspoň do ukončenia konania. Skutočnosť, že obžaloba nemá použiť dôkazy, neodôvodňuje ich zničenie alebo nedostupnosť, ani

⁷ Pozri Salduz/Turecko (EDĽP, 27. novembra 2008). Salduz bol odsúdený za terorizmus na základe tvrdení o skutočnostiach bez právnej pomoci počas prvého výsluchu políciou. Podľa Súdneho dvora je právo všetkých podozrivých osôb na prístup k právnej pomoci jedným zo základných prvkov spravodlivého procesu.

zničenie poznámok alebo záznamov o nich. Ak dôkazy vedú k odôvodnenej možnosti vyvrátiť prípad trestného stíhania, mali by sa uchovať.

38. Ak má prokurátor vedomosť o materiáloch týkajúcich sa otázky nevinoty obvineného a/alebo ktoré by mohli materiálne pomôcť obhajobe, mal by tieto materiály sprístupniť. Ak to prokurátor odmietne alebo nie je schopný urobiť, môže to viesť k oslobodeniu alebo zastaveniu trestného stíhania.
39. Prokurátori by sa mali vždy správať profesionálne v súlade so zákonom, pravidlami a etikou svojej profesie a etickým kódexom prokurátorov (ďalej len „budapeštianske usmernenia“).⁸ Mali by sa usilovať o dosiahnutie najvyšších štandardov bezúhonnosti a zabezpečiť, aby ich správanie bolo bezúhonné.

B. Špeciálne techniky vyšetrovania

40. Prokurátori by mali prispôbiť svoju činnosť rýchlemu vývoju trestnej činnosti. V tomto rámci by mali využívať nové dostupné techniky, pokiaľ sú v súlade so zákonom, a venovať náležitú pozornosť potrebe špecializácie a multidisciplinárnosti.
41. Prokurátori by mali vziať do úvahy, že použitie niektorých takýchto techník môže viesť aj k obmedzeniam práv osôb: napr. používanie informátorov, tajných agentov, nahrávanie stretnutí, sledovanie a odpočúvanie telefonických hovorov, e-mailov, internetovej komunikácie, používanie rušivých počítačových programov, GPS alebo skenerov atď.
42. V členských štátoch, v ktorých sa prokurátori zúčastňujú na vyšetrovaniach, pri ktorých sa používajú osobitné techniky osobitne zasahujúce do súkromného života, by sa prokurátori nemali uchýľovať k takýmto vyšetrovacím opatreniam s výnimkou závažných prípadov, keď bol spáchaný alebo pripravovaný závažný trestný čin, a len vtedy, ak iné opatrenia nie sú použiteľné alebo vhodné, a „v rozsahu, v akom je to potrebné v demokratickej spoločnosti a považuje sa to za vhodné na účinné vyšetrovanie a trestné stíhanie“ (Rec(2005)10, odsek 2). Prokurátori by v tejto súvislosti mali dodržiavať zásady proporcionality a nestrannosti, základné práva jednotlivcov, ako aj prezumpciu nevinoty.
43. S cieľom dosiahnuť primeranú rovnováhu pri používaní týchto techník by členské štáty mali:
  - prijať vhodné legislatívne opatrenia, ktorými sa povolia a vymedzia obmedzenia týkajúce sa používania dôkazov získaných použitím týchto nových techník;
  - prijať vhodné opatrenia na splnenie požiadaviek stanovených v EDĽP a zásadách vyplývajúcich z judikatúry Súdneho dvora (súdna kontrola, dodržiavanie zákonnosti atď.);
  - zabezpečiť riadnu odbornú prípravu prokurátorov a zamestnancov prokuratúr s cieľom umožniť prokurátorom efektívne využívať nové techniky a uľahčiť vyšetrovanie trestných činov.

---

⁸ Európske usmernenia o etike a správaní prokurátorov prijaté Konferenciou generálnych prokurátorov Európy v roku 2005 v Budapešti (Maďarsko).

IV. Opatrenia na posilnenie úlohy prokurátorov vo vyšetrovaní

A. Medzinárodná spolupráca

44. Prokurátori by mali podporovať medzinárodnú spoluprácu a vzájomnú dôveru v oblasti trestného konania, berúc do úvahy potrebu rešpektovať zvrchovanosť štátov a prísne dodržiavať príslušné ustanovenia medzinárodného a vnútroštátneho práva.
45. Štáty by mali podporovať priame kontakty medzi prokurátormi z rôznych štátov alebo medzinárodných organizácií v rámci platných medzinárodných dohovorov a dohôd najmä s cieľom vymieňať si skúsenosti prostredníctvom špecializovaných sietí, seminárov a workshopov.
46. Prokurátori by mali v rámci svojej právomoci posudzovať medzinárodné žiadosti o vydanie a právnu pomoc v trestných veciach vrátane zmrazenia, zaistenia a konfiškácie, pričom by im mali venovať rovnakú pozornosť ako vlastným alebo podobným prípadom na vnútroštátnej úrovni.
47. Spolupráca prokurátorov by sa mala zlepšiť využívaním nových informačných technológií vždy, keď je to možné, najmä na prenos a vybavovanie žiadostí o právnu pomoc, ako aj pravidelným zvyšovaním kvality ich žiadostí a ich prekladov do iných jazykov.
48. Mala by sa podporovať širšia špecializácia činností prokuratúry v oblasti medzinárodnej spolupráce, konkrétne vymenovaním špecializovaných prokurátorov na plnenie tejto úlohy alebo zriadením príslušných štruktúr zaoberajúcich sa otázkami medzinárodnej spolupráce, ktoré by prokurátorom poskytovali pomoc.
49. Je potrebné zabezpečiť osobitnú odbornú prípravu prokurátorov, ako aj ostatných účastníkov konania v otázkach medzinárodnej právnej spolupráce, zabezpečiť, aby mali potrebné zručnosti na vypracúvanie žiadostí o vydanie a vzájomnú právnu pomoc, ako aj na posudzovanie podobných žiadostí z iných krajín a reagovanie na nich. Takáto odborná príprava by mala zahŕňať výučbu cudzích jazykov, ako aj aktualizáciu medzinárodného a komparatívneho práva, čím sa podporí a uľahčí účinné vytváranie sietí medzi účastníkmi z rôznych krajín.
50. Ak sú orgány prokuratúry určené ako ústredné vnútroštátne orgány pre medzinárodnú spoluprácu v trestných veciach, mali by byť v rámci svojich vnútroštátnych právnych predpisov oprávnené priamo vybavovať zahraničné žiadosti a/alebo ich postúpiť na vybavenie iným príslušným orgánom s právom dohliadať na ich vybavenie.
51. V tejto súvislosti by sa malo náležite zvážiť zriadenie kontaktných miest v každej krajine, čo by umožnilo priamu komunikáciu medzi príslušnými orgánmi týchto krajín a pravidelné stretnutia medzi nimi s cieľom diskutovať o otázkach spoločného záujmu. Tieto kontaktné miesta by mali mať silné zručnosti v oblasti medzinárodnej spolupráce a mali by rozumieť cudzím jazykom a hovoriť nimi. Poskytovanie „styčných prokurátorov“ môže byť užitočné na rovnaké účely a malo by sa podporovať.

B. Interakcia s masmédiami

52. Prokurátori by si mali byť vedomí potreby usilovať sa o efektívnu interakciu s masmédiami v súlade so zásadami publicity a transparentnosti vo svojej práci, zvyšovať dôveru

verejnosti, šíriť informácie o svojich funkciách a právomociach, a tým prispievať k posilňovaniu lepších znalostí o svojej práci.⁹

53. Informácie, ktoré prokurátori poskytujú masmédiám, by mali byť jasné, spoľahlivé a presné a nemali by oslabovať integritu a účinnosť vyšetrovania ani osobnú bezpečnosť prokurátorov. Nemali by sa vzťahovať na konkrétnych prokurátorov, ale neosobne na konanie prokuratúry. Prokurátori by mali zaobchádzať s médiami bez akejkoľvek diskriminácie.
54. Tieto informácie by tiež mali byť v súlade so slobodou prejavu, ochranou osobných údajov, dôvernosťou vyšetrovaní, dôstojnosťou, zásadou prezumpcie neviny, etickými normami vo vzťahu k ostatným účastníkom konania, ako aj právnymi normami upravujúcimi a obmedzujúcimi zverejňovanie konkrétnych informácií.
55. Prokurátori môžu prostredníctvom masmédií poskytovať širokej verejnosti aj informácie s cieľom podporovať predchádzanie trestným činom a/alebo ich stíhanie, ako aj lepšie pochopenie fungovania trestného konania na vnútroštátnej alebo medzinárodnej úrovni.
56. Aby prokurátori mohli včas lepšie informovať širokú verejnosť o svojej činnosti, mali by využívať informačné technológie vrátane zriaďovania, riadneho riadenia a pravidelnej aktualizácie webových stránok.
57. Osobitná odborná príprava zameraná na interakciu s masmédiami by sa mala poskytovať v situáciách, keď majú prokurátori priamy a pravidelný kontakt s odborníkmi v oblasti masmédií s cieľom poskytovať kvalitné a dôsledné informácie. Takáto odborná príprava by sa mohla uskutočniť vždy, keď je to potrebné, s pomocou odborníkov a novinárov.

C. Odborná príprava

58. Vysoká úroveň odbornej kvalifikácie prokurátorov, najmä v rámci vyšetrovania, je nevyhnutnou podmienkou efektívnej práce prokuratúry a zvýšenia dôvery verejnosti v túto prácu. Prokurátori by preto mali byť primerane vyškolení a mali by absolvovať úvodné a priebežné kurzy odbornej prípravy týkajúce sa ich špecializácie.

---

⁹ Pozri stanovisko CCPE č. 3(2008) o úlohe prokuratúry mimo oblasti trestného práva a stanovisko č. 8(2013) o vzťahoch medzi prokurátormi a médiami.

ZOZNAM ODPORÚČANÍ

- a. Členské štáty by mali jasne vymedziť práva a povinnosti prokurátorov a vyšetrovacích orgánov v rámci vyšetrovania trestných činov.
- b. Vo všeobecnosti by prokurátori mali preskúmať zákonnosť vyšetrovaní najneskôr vtedy, keď rozhodujú o tom, či by sa malo podať obžaloba alebo či by sa malo pokračovať v prípravnom konaní. V tejto súvislosti by prokurátori mali monitorovať aj to, ako sa vykonávajú vyšetrovania a či sa dodržiavajú ľudské práva.
- c. Pri vykonávaní tejto úlohy by prokurátori mali mať k dispozícii právne, finančné a technické prostriedky na overovanie zákonnosti vyšetrovaní a reagovať na akékoľvek porušenie zákona.
- d. Vyšetrovania by sa mali vždy vykonávať nestranne a mali by zahŕňať povinnosť vyšetrovateľov vyhľadávať a uchovávať dôkazy týkajúce sa viny aj nevinu.
- e. Prokurátori by mali súdu predložiť všetky dostupné dôveryhodné dôkazy a zverejniť všetky dôkazy relevantné pre obvineného.
- f. Prokurátori by mali vždy rešpektovať práva obvinených, obetí, svedkov a osôb, ktoré sa inak zúčastňujú na konaní.
- g. Prokurátori a vyšetrovacie orgány by mali spolupracovať a vymieňať si všetky informácie potrebné na výkon ich funkcií.
- h. Prokurátori a vyšetrovacie orgány by mali plniť svoje úlohy čo najúčinnšie a urýchlene, najmä ak sa prípad týka zadržaných osôb, a pri používaní vyšetrovacích prostriedkov by sa mala dodržiavať zásada proporcionality.
- i. Prokurátori a vyšetrovacie orgány by mali mať primeranú odbornú prípravu, a to tak čo sa týka práva, ako aj najmodernejších techník vyšetrovania.
- j. Prokurátori a vyšetrovacie orgány by mali rozvíjať čo najefektívnejšie medzinárodné vzťahy a spoluprácu.
- k. Prokurátori by sa mali snažiť rozvíjať dôveru verejnosti poskytovaním informácií o svojich funkciách a právomoci, a tým prispievať k lepšiemu poznaniu ich práce pri súčasnom dodržiavaní základných práv a zásad, ako je prezumpcia nevinu a právo na spravodlivý proces.